

психології особистості, соціологічні дослідження моментів адаптації людини до сучасної дійсності.

КУЛЬТУРА ЛЮДСЬКОГО ЖИТТЯ

Доп. – Кравчук Л., М-33

Наук. кер. – ст. викл. Сахно П.

Розглядаючи людське життя як цілісність, неможливо обминути питання про його значення з точки зору існування розвитку культури і цивілізації в цілому. Такий підхід до життя як культурного феномена суттєво доповнює традиційні дослідження культури окремих сфер і форм життєдіяльності: культури праці, побуту, дозвілля, політичної діяльності, моральних відносин тощо.

Культура життя – це відповідність життєдіяльності особистості її суспільній природі і сутності людини як універсальної цілісності, що здатна до необмеженого розвитку самовдосконалення.

Подібно до того, як історичний процес формує особистість як єдність суспільно-історичного та індивідуально-самобутнього, так культура споконвіку існує як єдність об'єктивного і суб'єктивного, що опосередковується практикою. У найбільш узагальненому вигляді культура є опосередкування усього існуючого практичними формами його перетворення.

Діалектика взаємопереходів об'єктивних умов життя самодіяльності людей, відношення індивідуальних здібностей до суспільних форм їх реалізації є такою, що становлення особистісного буття має місце у світі суспільного: індивідуалізація досягається соціалізацією.

Самодіяльне життя кожної людини, у процесі якого вона вирішує свої проблеми і реалізує власні цілі, є єдиною “точкою зростання” суспільно-історичного життя, розвитку соціуму в цілому. Усе матеріальне і духовне багатство світу, його культурне надбання за різних часів складалося з індивідуальних зусиль і досягнень.

Культура людського життя характеризує процес індивідуалізації загального способу діяльності суб'єкта.

особистісні параметри життєдіяльності окремої людини. Вона виступає специфічним способом духовно-практичного самовизначення людини у житті.

Взаємодія індивідуальних видів діяльності суб'єкта з сукупним багатством форм суспільної практики втягує його у суспільні відносини, розширює соціальні зв'язки, що утворюють простір для реалізації його життя. У процесі виробництва та інших форм спілкування кожний з індивідів стверджує себе у творюваному предметному і духовному світі суспільної культури, причому властивим йому унікальним, неповторним чином. Виникає своєрідний простір людської дійсності – “життєвий світ” особистості, що має часову локалізацію. Це світ, у якому людина стверджує і реалізує себе цілісним способом, виступаючи як суб'єкт, творець свого власного життя і долі.

Різні форми класових, національних, етнічних, групових відносин і спілкування, норми, традиції і звичаї, що пронизують виробництво і побут людей, форми і стилі творчості у мистецтві, а також безліч інших регламентуючих начал життєдіяльності людей – це утворює культурно-історичний континуум, у якому реалізуються індивідуальні здібності і можливості людей.

Ці умови виступають формами культурного розвитку доти, поки слідування їм відповідає потребам розвитку людської індивідуальності, а не обмежує чи гальмує його. Іншими словами, валифікувати соціальні умови і відносини як форми ствердження і розвитку культури можна лише в тому разі, коли вони здатні стимулювати розвиток особистості. Сміслова суть світобудови окреслює об'єктивні параметри розумового, самодіяльного, отже, і культурного прояву індивідуальності членів суспільства.

У різні епохи суспільна практика виробляє і відшліфовує найбільш стійкі, загальнозначущі й раціональні схеми ставлення до світу, надає їм статусу загальних орієнтирів свідомості та імперативів поведінки. Це і є шлях до індивідуалізації людини завдяки творчому життєздійсненню. При цьому суб'єкт виступає і як “законний спадкоємець” соціокультурного багатства світу, і як його творець.

Життя людини полягає не стільки у підтриманні життя процесу задоволення потреб, скільки у вирішенні власне проблем буття і смислу життя шляхом культурного розвитку самовдосконалення.

Цілі і проблеми культурного розвитку особистості належать до пошукової сфери буття, де реалізуються продуктивні здібності можливості людини.

Культура життя як засіб і культура життя як мета діалектично взаємопов'язані і постійно переходять одна в одну. Життєві цінності, котрі спочатку були цілями, стають засобами для створення нових цілей. І навпаки, ті чи інші форми діяльності спілкування, втрачаючи у ході розвитку свій смисл і виправдання, перестають також слугувати актуальними формами культурного самовияву людей. При цьому вони не зникають безслідно, залишаються дійовими чинниками, подібно до того, як не втрачаються разом із зміною поколінь раніше надбані навички уміння, знання, що інтегруються до нових форм життєдіяльності.

Прожите життя не пропадає даремно, воно завжди має смисл навіть якщо не одреметилось у соціально значущі результати, з якими звичайно оцінюються масштаб і роль особистості для людської культури у цілому. Адже невпинний процес культурного історичного розвитку людства можливий тільки завдяки міріадам прожитих людських життів, "життєвій праці" поколінь, що одреметнюється у різних формах культурної творчості і творіння самого життя. Саме їх сукупність створює і "матеріал", і "вічний двигун" цього розвитку.

Яким би крихітним не здавалося індивідуальне життя на тлі громадянської культури і цивілізації, але саме з життєтворчих зусиль усіх тих, хто жив і живе, складається нескінченне різноманітне людського світу культури.

У культурі життя особистості реалізується внутрішній зв'язок двох полюсів, двох вимірів людського буття – світу об'єктивованих, загальних, надіндивідуальних форм сукупної суспільної діяльності і світу індивідуального розвитку самосвідомості і самодіяльності, суб'єктивних цілей і смислів просторі цих загальних форм.

Форми життєдіяльності не вибираються людьми довільно, вони їм задані історично. Ці форми можуть відповідати рівню індивідуальних здібностей і запитів, а можуть бути й перешкодою, що заважає особистісному розвитку. Це означає, що у першому випадку вони слугують формами самодіяльності і культури, а у другому – сприймаються як обмеження культурного процесу.

СОЦІАЛЬНІ ПОТРЕБИ ЛЮДИНИ

Доп. - Буднік Т.В., ЕФ 37
Наук.кер.- ст.викл.Сахно П.І.

Головним джерелом виникнення соціально-психологічних явищ є сфера спілкування.

У спілкуванні здійснюються сприймання та розуміння людини людиною, формуються засоби комунікації, такі прояви, як імітація, імітація, імітація, засвоєння соціальних норм, традицій.

Процес міжособистісного спілкування слугує основою і головним фактором формування соціально-психологічних явищ.

Соціально-психологічні явища виникають як відображення різних форм спілкування, безпосереднім контактом у соціальному оточенні. Через мікросередовище (друзі, колеги, дім, родина, дозвілля) у безпосередньому спілкуванні людина зазнає впливу макросередовища – суспільства, його культури, моралі, соціальних норм. Людина й суспільство взаємодіють в процесі міжособистісних контактів, безпосереднього спілкування та набуття індивідуального досвіду.

Однією з провідних категорій, що характеризують включення людини в соціальне середовище, є поняття соціальної установки, або атитюду (від англ. attitude - ставлення, установка). Крім соціальної детермінації поведінки, це поняття розкриває психологічне переживання і спрямованість людини, поєднуючи в собі особистісні смисли емоцій та їхній предметний зміст.

Атитюд у психології розглядається як внутрішній стан готовності людини, що передуює поведінці, виконанню певної дії. Він формується на підставі попереднього досвіду, може розгортатись як